

Rudé letnice - správný proletářský název?

Je doba svrhávání pomníků a desek na domech. Vítězové ctí přece jiné hodnoty, »demokratické«, »svobodomyšlné«, »liberální«.

Proto z předmostí Vltavy musel zmizet pomník Jana Švermy, jediného poslance, který při střetu s nacisty přišel o život, deska na rodném domě Víta Nejedlého, zakladatele Armádního uměleckého souboru, jenž zemřel v dukelských vršcích, pomník Jožky Jabůrkové, předválečné členky pražského zastupitelstva, kterou taktéž z původního místa odstranila současná moc a nakonec i kamenná připomínka na střelbu do dětí v údolí nad Radotínem. Namísto toho byla odhalena deska na domě protektorátního prezidenta Háchy, pomník Františka Josefa I. a na dvoře Senátu dokonce bude příštím generacím kynout sám generalissimus Valdštejn, jenž kvůli moci, majetku a penězům zrazoval kde koho. To jsou příklady pro dnešek, jim se mají klanět ještě nezrozené generace.

Zůstaňme ale u zmíněného radotínského pomníku, jenž po čtyřiceti dvou letech byl novými mocnými z radotínské radnice také odstraněn. To bylo v roce 1992, dnes však 21. dubna v Lidových novinách se vydavatel radotínského Šemíku, hodnotící sám sebe jako novináře, Luděk Sedlák, vrátil a natřel to naplno komunistům a mně osobně kvůli údajným chybám v jednom z mých článků. Prostě v Radotíně o Letnicích v roce 1930 se stalo úplně něco jiného. Sice se střílelo, ale vlastně šlo o náhodu, četníci, napadení demonstranty, tedy především dívkami školou povinnými, se bránili kamenům a nadávkám, a proto vystřelili, tedy jeden z nich. Sem tam někoho zranili a vlastně nestálo to ani za řeč. Sice sem tam někoho zranili, dokonce i těžce, ale šlo o omyl. Ony dívky totiž vůbec nevěděly, že jdou na politickou demonstraci, ostatně i ten název - Rudé letnice - byl vymyšlen dodatečně, aby komunisté mohli štvát v parlamentu. A četníci? Začněme jimi...

Pan Sedlák je na jejich straně i na straně tehdejších vyšetřovatelů incidentu, i když přiznává, že zraněných bylo víc, než zjistili právě oni. To podle něj vlastně nahrálo komunistům. Nedodává však, že četníkům bylo za »úspěšné provedení akce proti komunistickým demonstracím v Radotíně« »vysloveno moje uznání a poděkování« (zřejmě plukovníka Mládky, velitele akce), jak můžeme číst z dokumentu, který se zachoval v archivu a byl zaslán s příslušným podpisem Zemskému četnickému velitelství. Existuje i seznam raněných, v němž policie poněkud upravila jména - šlo zřejmě o první shromažďování informací (L. Sedlák to připisuje komunistům - ještě se k jeho tvrzení vrátím). A výstřely? Podle policejního záznamu jeden z četníků, jakýsi František Daniel, stojící v řadě ostatních napříč silnicí, aby zabránili průchodu demonstrantů do Radotína, se cítil ohrožen kamením, jež prý bylo vrháno ze stráně a vystřelil »na nohy útočníků«. Citujme doslova: »Při čemž jeden z četníků použil střelné zbraně, čímž několik osob - 3 nebo 4 - bylo poraněno, načež byl celý zástup rozehán.« Náhodný výstřel tedy zranil několik dětí a dvě mladé ženy? Skutečně? Proč však jedna z nich byla střelena do břicha, další musely být amputovány dva prsty u ruky, proč v policejním hlášení je uváděno jen pět dívek, proč čtyři z nich musely být odvezeny do nemocnice? Další jména se neuváděla, protože demonstranti se rozutekli a menší zranění ani policii nehlásili. Důvod byl prostý. Četnictvo zraněné chtělo stíhat, a skutečně následně stíhalo, a ještě v nemocnici je přišlo vyslýchat.

Pan Sedlák uvádí, že komunisté prý dvě ze jmen dívek úmyslně zkreslili. Proto, že zněla německy a »nejspíš se nehodilo, aby za práva českého proletariátu bojovaly Němky«. Neuvádí však, že onen seznam, jenž později byl často citován, udělalo četnictvo a že mezi demonstranty byl skutečně zástupce německých dělníků. V tomto seznamu jsou opravdu jména zkreslena. Jistě, i po válce mohlo dojít k dalším zkreslením. Už přece jen uplynul nějaký ten rok od střelby. Z důvodů národnosti však nebyla jména měněna. Připomínám, že Němka Herta Lindnerová byla v době postavení pomníku v Radotíně

hodnocena jako národní hrdinka a byly po ní pojmenovány nejen ulice, ale i škola, že Němec Rudolf Appelt byl před válkou členem nejvyššího stranického vedení, že jiný Němec, Bruno Khöler, byl členem vedení KSČ dokonce v oněch padesátých letech atd.

L. Sedlák uvádí, že dokonce onen název - tedy Rudé letnice - se v oné době nevyskytoval (»žádný z dobových dokumentů toto označení nezná, zřejmě až dodatečně usoudili, že bude znít 'správně proletářsky'.«). Mám před sebou však směrnice, jež vydal ústřední sekretariát KSČ na jaře roku 1930. Píše se v nich o zvyšující se perzekuci proletářského hnutí a narůstajícím teroru, a uvádí se: »Za této situace nabývají právě Rudé letnice v Praze velikého významu. Letnice musí se státi velikou mobilizací mas dělnické mládeže...« Jak to tedy je ze slovem »Rudý«? Že se ve spojení s letnicemi neobjevil v Právu lidu, chápu. Ani policejní hlášení toto přídavné jméno neuvádělo. Na plakátech a v letáčích se hovořilo o shromáždění, o demonstraci. Dokonce ani slovo »letnice« se na většině z nich neobjevilo. Mělo to zřejmě svůj význam. Přesto demonstrace v Kosoři a v Radotíně byla zakázána a posláno sem navíc několik desítek dalších četníků. Už toto posílení upozornilo na možnost krvavého vývoje. Zkušenosti z předchozích demonstrací v Dolním Rychnově, Boroňavě, Krškanech, Berehově, Orlové aj. byly ještě v živé paměti. Nikdo však nevěřil, že se bude střílet i do dětí. Ostatně Radotín nebyl výjimkou. Následovaly Duchcov (4 mrtví), Košúty (3 mrtví), Chust (1 mrtvý), Frývaldov (7 mrtvých) ad. I to byly momenty, které vedly k vítězství komunistů ve volbách v roce 1946 a v únoru 1948.

Dnes bohužel už nežijí pamětníci, kteří by Luďku Sedlákovi vysvětlili, že všechno bylo jinak, tedy než dnes proklamuje radotínská radnice a její prodloužená ruka neznámý, ale radnicí chválený vydavatel zdejšího Šemíku (na rozdíl ode mne, jenž podle Sedláka má epiteto »nechvalně známý«). Existují však jejich napsané vzpomínky. Píší v nich, že po shromáždění v Kosoři, rozpuštěném četníky, se přítomní, především mladí lidé, rozešli na všechny strany, aby zamířili do svých domovů. Část se vydala ve směru Radotín, tedy většinou na vlak...

Začněme svědectvím poslance Václava Kopeckého, jež také bylo zaprotokolováno (podle L. Sedláka Kopecký po prvních výstřelech prý utekl): »A když průvod dětí a mládeže se z Kosoře vracel, aby přes Radotín došel na tamní nádraží a jel do Prahy, postavila se na silnici u Radotína četa četníků, aby pochodu průvodu dětí a mládeže přes Radotín zabránila i za cenu krvavé střelby, jak zněl příkaz vlády. Netušili jsme, že by četníci mohli být tak suroví a že by mohli střílet do dětí. Šel jsem v první řadě po boku dětí. A když četníci, postavení přes silnici, vypustili salvu ze svých pušek, skočil jsem před četníky a volal na ně, aby palbu zastavili, poněvadž jsem se domníval, že vystřelili na slepo...«

Ocitujme si svědectví Růženy Martinové, v té době třináctileté, podle četníků zraněné při pokusu vylézt do svahu odraženou kulkou do boku, ve skutečnosti byla zasažena čelně, což potvrzuje i lékařská zpráva: »Tábor lidu v Kosoři netrval dlouho. Byl přerušovaný četníkem a všichni se měli rozejít. A tak jsme se tedy rozešli a vraceli jsme se zpátky do Radotína na vlak. Cestou jsme zpívali a před Radotínem jsme narazili na kordon četníků. Zatarasili nám cestu k Radotínu. Zůstali jsme stát, do toho se ozvali výkřiky, abychom se rozešli, ale my jsme nevěděli kam, protože napravo od nás byl plot a za ním rybník nebo něco takového, nalevo prudká stráň a před námi ti četníci s puškami v ruce, a do toho křik a umlkající zpěv. Stáli jsme jako přikované a dívali se na četníky s puškama v ruce... To jsme ještě nikdy nezažili. A v tom začala střelba... Nastal hrozný zmatek, nevěděli jsme, co se děje, já jsem kousek popoběhla. Najednou se pode mnou podlomila kolena, jak jsem padala, chytila jsem se někoho za rukáv a cítila jsem, jak se mi dělá špatně. Ten, kterého jsem se chytila za rukáv - do dneška nevím, kdo to byl - ten soudruh mne vzal do náruče a nesl nahoru do strážnice, kde byly lavičky. Už jsem moc nevnímala, ztrácela jsem vědomí a jako z dálky jsem slyšela, jak někdo říká, aby mě nepokládali

na zem, ale na lavičku, abych nedostala otravu krve. Ten soudruh, který mne vynesl na lavičku do akátů, na sobě roztrhal košili a ovázal mne, abych nevykrvácela. Potom už nevím nic. Ztratila jsem vědomí“.

Marii Drdové, v té době šestnáctileté, musely být amputovány dva prsty na ruce. I ona tu zanechala svědectví: »Zpívali jsme proletářské písničky a jinak nic. Ani jsme nenesli plakáty, standarty nebo hesla, neprovolávali jsme nic, jen jsme zpívali. Když jsme docházeli k Radotínu, najednou vidíme, že přes silnici stojí četníci. Neslyšela jsem nic, žádný povel k rozchodu a najednou střelba.“

Jsou i další svědectví. Václav Forejt z Kosoře, nesoucí vzadu za dětmi rudý prapor, potvrdil výpovědi druhých: »V prvním okamžiku jsme si mysleli, že střílejí do vzduchu, jen aby nás postrašili. Ale najednou vidím támhle leží a krvácí Jiřina Brejchová od nás z Kosoře a další a další. Když před sebou vidíte padat lidi a téci krev, nevíte, kam dřív koukat a už nemáte na co myslet.“

Četníci po střelbě nechtěli pustit ani poslance Kopeckého pro lékařskou pomoc, lidé zraněné obvažovali sami. V prvním hlášení četnický plukovník Mládek informoval nadřízené, že proti četníkům bylo z davu vystřeleno. Později toto tvrzení vymizelo ze všech zpráv a akcentováno bylo házení kameny, jež vyprovokovalo »jednoho četníka k výstřelu«. Že stříleli i další, a to přímo do demonstrantů, četníci nikdy nepřiznali a vyšetřování bylo vedeno tak, jakoby šlo jen o náhodný výstřel. Přesto se zachovalo ještě jedno svědectví, které se jistě panu Sedlákovi v jeho rozsáhlém článku nemohlo hodit. Pochází z pera samotného plukovníka Mládka. Zdůvodnil »náhodný výstřel«, jenž nakonec četníky vyvinil, slovy: »Výstřelem tím předešel jmenovaný hromadné použití zbraně. Není totiž nejmenších pochybností, že by býval vrchní strážmistr Šírek (ten, jenž velel zmíněnému oddílu - pozn. kz) v nejbližších sekundách nucen vypálit salvu, která by si vyžádala ještě značný počet obětí«. Nezbyvá než se zeptat: To opravdu děti, jichž byla v průvodu většina, byly takové nebezpečí, že se chystalo jejich krveprolití? Co na to pan Sedlák, onen čestný muž, jenž ví, že většina obyvatel Radotína okamžitě po vítězném Listopadu za hlavní cíl svého snažení zřejmě pokládala stržení pomníku zmíněným Rudým letnicím? Nebo šlo o to, že musí zmizet každá připomínka zločůle, aby snad nikdo nikdy si už nepřipomínal, že »demokracie« má své limity a že platí jen pro někoho. V tomto případě pro pana Sedláka a vedení radotínské radnice, jež svého času nechalo zbořit pomník, který by mohl připomínat, že ne vše bylo za předmnichovské republiky růžové.

Byl jsem od převratu několikrát v Radotíně. I u místa pomníku jsem byl. Stále sem chodí lidé a dokonce pokládají i květiny. Vědí proč, na rozdíl od pana Sedláka.

3. května 2010, Jaroslav KOJZAR

KSČM nemůže být výjimkou

Pro okruh funkcionářů, ale i řadových členů KSČM jen trochu více se zabývajících děním ve straně, není žádným tajemstvím, že jsme dnes v podstatě již také jen volební stranou.

Vnitrostranický život ustupuje stále více do pozadí, členská schůze na úrovni ZO se konají stále řidčeji, jejich program má v převažující míře jen informativní charakter, a nikoliv tvůrčí vzhledem k programu strany. Jeho realizace je v rukou našich zastupitelů, počínaje parlamentem a konče obcemi. Zpětná vazba na stranické orgány, které je navrhly, má také především pouze informativní charakter.

Pro zvolení zastupitelů musíme čím dále tím více spoléhat na hlasy zastupitelů, nikoliv jen členů strany. Jejich počet ostatně ubývá. Masové členství v politických stranách je již dnes minulostí, to je všeobecný jev, ani v ostatních stranách to není jiné.

Přesto, nebo právě proto, si musíme položit otázku: Umíme se tomuto trendu přizpůsobovat? Naše stanovy dostatečně definují postup výběru těch, kteří nás zastupují a kteří tak vlastně realizují program naší strany. Jestliže ze známých důvodů nezískáváme tolik nových členů, kolik bychom chtěli a potřebovali, pak nám jde dnes především o to, jak získat nové sympatizanty, kteří nám dají své hlasy pro volbu našich kandidátů, a tím pro prosazování programu strany. Neméně důležitá je další skutečnost, což si ani všichni členové strany neuvědomují, totiž závislost finančních zdrojů strany na počtu získaných mandátů. Jestliže v roce 1996 byl kryt rozpočet strany jako celek z 23 % z členských příspěvků, tak v roce 2007 to dělalo již jen 14 %, v dalších letech bude tento podíl zřejmě ještě klesat.

Co to znamená v konkrétních úkolech volební strany? Jednoduchá odpověď: Především získávání voličů. Složitější pro naši stranu je však: Jak?

Nenahraditelné jsou pro nás Haló noviny, žel jejich působnost je poměrně malá. Dle mého názoru není důvod k jejich kritice. Ten nebo onen čtenář může snad mít nějaké výhrady, ale myslím si, že ve srovnání s jinými deníky si vedou dobře. Do nejučinnějšího prostředí, televizního vysílání, se dostávají naši představitelé málo, proč, to snad netřeba rozvádět. Obdobně do růžového Práva; ostatní noviny, když nás citují, když o našem programu a jeho plnění píší, tak pouze z pravicových pozic. Především však využívají metody našeho přehlížení, jako bychom neexistovali. Osobní agitace je sice nejučinnější, ale opět z důvodů vnitrostranicky dostatečně známých na ni nemůžeme příliš spoléhat, její rozsah je také omezený.

Co nám ještě zbývá? Regionální noviny. Sice o nich platí totéž co u všech deníků, ale přece. V zájmu své čtivosti jsou ochotny přijmout články našich zastupitelů, zvláště když je zaplatíme jako placenou inzerci. V tomto směru si myslím, že bychom měli nebo mohli dělat více.

Svoji úlohu v propagaci plní i vývěsní skřínky. Nikoliv jen plakáty, nikoliv jen propagační stránky z Haló novin, jejichž publikování lze také jen chválit. Osvědčuje se však zveřejňování ve zvětšené podobě článků z Haló novin. Máme zkušenost, že se u nich lidé zastavují a čtou. Musí však jít o kratší úderné články komentářového charakteru. Doba, kdy vývěsní skřínky byly rozbíjeny, je snad již za námi, naše zkušenost nám to jen potvrzuje.

Je opět období předvolebních akcí. Jejich účinnost má jistě svůj význam, pokud jim však nepředchází trvalá, soustavná a nápaditě vynalézavá kampaň, vysvětlující program strany a ukazující na vše negativní, co se u nás děje, pak volební výsledky tomu budou odpovídat.

3. května 2010, Vratislav PŘÍHODA